

Flytoget AS
Postboks 19 Sentrum
0101 OSLO

Postboks 7113 St. Olavs plass
NO-0130 Oslo

Flere mottakere iht. mottakerliste

Besøksadresse:
Karl Johans gate 41 B, Oslo
Telefon: 22 99 59 00
Telefaks: 22 99 59 03
post@sjt.no
www.sjt.no

Saksbehandler: Kristoffer Johansen Eikeland, 22995929
Vår ref.: 11/220-36
Deres ref.:
Dato: 22.08.2016

Presisering av krav for jernbanevirksomheters opplæring av førere

Bakgrunn

Tilsynet er blitt kjent med at enkelte jernbanevirksomheter ønsker å foreta større deler av opplæringen internt for enkelte grupper førere. Fremtidige endringer i bransjen kan føre til at flere jernbanevirksomheter ønsker å utføre større deler av opplæringen til sertifikat selv, istedenfor i regi av et eksternt opplæringscenter.

Statens jernbanetilsyn har i den senere tid blitt oppmerksom på at deler av regelverket knyttet til opplæring av førere kan være vanskelig tilgjengelig for jernbanevirksomheter som driver intern opplæring av egne tilknyttede førere. På denne bakgrunn sender tilsynet her en presisering til jernbanevirksomhetene av hvilket regelverk som setter rammene for en slik opplæringsvirksomhet.

Krav til opplæring for sertifikat

Krav til opplæring som ligger til grunn for utstedelse av en førers sertifikat fremgår blant annet av førerforskriften¹ § 18 og kravene til kompetanse i forskriftenes vedlegg V og VI.

Førerforskriften viser dessuten flere steder til kommisjonsvedtak 2011/765/EU, og av førerforskriften § 3b fremgår det at kommisjonsvedtaket gjelder som forskrift. Denne rettsakten omhandler kriterier for godkjenning av opplæringscentre, krav til opplæringscentre, kriterier for godkjenning av sensorer og kriterier for organisering av prøver.

En jernbanevirksomhet har anledning til selv å foreta opplæringen som ligger til grunn for utstedelse av en førers sertifikat. Det har imidlertid vært en utbredt praksis i Norge for at jernbanevirksomhetene kun har gitt opplæring i sluttkompetanse vedrørende konkret infrastruktur og kjøretøy som er relevant for førerens arbeid i den aktuelle virksomheten. Grunnopplæringen knyttet til sertifikatet har for nyutdannede førere i praksis vært gjennomført ved jernbaneskolen som del av en helhetlig utdanning sammen med opplæring for førerbevis, jf. førerforskriften § 17.

¹ Forskrift av 27. november 2009 nr. 1414 om sertifisering av førere av trekkraftkjøretøy på det nasjonale jernbanenettet

Jernbanevirksomhetene skal som del av sitt sikkerhetsstyringssystem etablere egne fremgangsmåter for utstedelse av sertifikat, jf. førerforskriften § 7 tredje ledd. Jernbanevirksomhetene skal videre ha opplæringsprogrammer, jf. sikkerhetsstyringsforskriften² § 5-3. Der virksomhetene i sine interne styringsdokumenter beskriver at de kun foretar opplæring for sertifikat på personell som er førere fra tidligere, eller som har fullført jernbaneskolen eller tilsvarende, vil tilsynets gjennomgang av virksomhetens opplæringsssystem i forbindelse med utstedelse og fornyelse av jernbanevirksomhetenes sikkerhetssertifikat/godkjenning være tilsvarende begrenset.

Der en jernbanevirksomhet endrer omfanget av sin opplæring i forhold til hva som er forankret i selskapets styringssystem og interne bestemmelser må dette følges opp som avvik etter sikkerhetsstyringsforskriften § 7-4 og meldes fra til tilsynet som en endring i forutsetning lagt til grunn for utstedelsen av sikkerhetssertifikat i henhold til jernbaneforskriften³ § 6-8 annet ledd.

Begrepet opplæringscenter og forholdet til vedtak 2011/765/EU

Tilsynet har mottatt tilbakemeldinger på at det ikke fremstår tilstrekkelig tydelig i førerforskriften at en jernbanevirksomhet som kun foretar opplæring for egne tilknyttede førere, jf. førerforskriften § 21 annet ledd første punktum, også må forholde seg til kravene i vedtak 2011/765/EU. Tilsynet vil derfor presisere at alle virksomheter som innehar sikkerhetssertifikat/godkjenning er godkjent som opplæringscenter i henhold til førerforskriften § 21, og er således omfattet av kriteriene i vedtak 2011/765/EU.

Tilsynet har forståelse for at det kan ha fremstått som uklart at en jernbanevirksomhet som kun opplærer egne tilknyttede førere er et godkjent opplæringscenter som må forholde seg til vedtak 2011/765/EU, ettersom § 21 annet ledd differensierer mellom opplæring av tilknyttede førere og opplæring av andre enn tilknyttede førere.

Vi viser imidlertid til høringsnotat av 19.12.2011, som ble sendt til alle jernbanevirksomheter som hadde sikkerhetssertifikat/godkjenning utstedt av tilsynet på daværende tidspunkt. Høringsnotatet beskrev foreslåtte endringer i førerforskriften som følge av kommisjonsvedtak 2011/765/EU, herunder endringer i forskriftstekst i §§ 17, 18, 20 og 21, samt vedlegg III. Vedlegg III i førerforskriften omhandlet på dette tidspunktet kriterier for valg av prøver og sensorer. Vedtak 2011/765/EU omhandler lignende kriterier, men setter ytterligere krav til organisering av opplæringen. I høringsnotatet ble det informert om at vedlegg 2011/765/EU regulerer forhold som beskrevet i førerforskriften kapittel 5 og 6 og i vedlegg III, herunder at vedtak 2011/765/EU skulle erstatte vedlegg III. Videre ble det presisert i førerforskriften §§ 20 og 21 at vedlegg 2011/765/EU er gjeldende for opplæringscenter. Av førerforskriften § 3 bokstav b fremgår det at vedtak 2011/765/EU generelt gjelder som norsk forskrift.

Tilsynet har gjennomgått førerforskriften §§ 20 og 21, samt vedtak 2011/765/EU og ser at ordlyden kan fremstå som upresis, særdeles i tilfeller bestemmelsene leses løsrevet fra historikken og høringsnotatet av 19.12.2011. Dette har medført at tilsynet ønsker å se nærmere på ordlyden i førerforskriften §§ 20 og 21. I henhold til vedtak 2011/765/EU artikkel 5 nr. 1 fremgår det at en jernbanevirksomhet som fyller kravene til et opplæringscenter i artikkel 4 kan bli godkjent som opplæringscenter ved utstedelsen av sikkerhetssertifikat/godkjenning. I henhold til artikkel 5 nr. 2 kan tilsynet velge om en godkjenning som opplæringscenter skal

² Forskrift av 11. april 2011 nr. 389 om sikkerhetsstyring for jernbanevirksomheter på det nasjonale jernbanenet

³ Forskrift av 10. desember 2010 nr. 1568 om jernbanevirksomhet mv. på det nasjonale jernbanenet

påføres sikkerhets sertifikat eller ikke. Hittil har godkjenningen skjedd implisitt ved at utstedelsen av sikkerhets sertifikat også innebærer en aksept av underlagsmateriale som er fremlagt, herunder opplæringsplaner som beskriver omfanget av intern opplæring. Tilsynet vil også se nærmere på praktiseringen av artikkel 5 nr. 2 i vedtak 2011/765/EU og vurdere om godkjenningen som opplærings senter bør påføres sikkerhets sertifikat til virksomheten ved utstedelse og fornyelse av sikkerhets sertifikat/godkjenning.

Tilsynet vil avslutningsvis understreke at i dagens ordning så er alle virksomheter som innehar sikkerhets sertifikat/godkjenning godkjent som opplærings sentre i henhold til førerforskriften § 21, og er således omfattet av kriteriene i 2011/765/EU. Vi ber jernbanevirksomhetene gjennomgå vedtak 2011/765/EU som følger vedlagt, for å forsikre seg om at kravene som fremgår der ivaretas ved virksomhetens opplæring av egne tilknyttede førere.

Med hilsen

Erik Ø. Reiersøl-Johnsen
Direktør

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

Liste over mottakere:

Flytoget	Postboks 19 Sentrum, 0101 Oslo
NSB AS	Postboks 1800 Sentrum, 0048 Oslo
NSB Gjøvikbanen AS	Postboks 1800 Sentrum, 0048 Oslo
SJ AB	SE-105 50 Stockholm, Sverige
CargoNet AS	Postboks 1800 Sentrum, 0048 Oslo
Green Cargo AB	Box 39 SE-171 11 Solna, Sverige
Grenland Rail AS	Stasjonsveien 2, 3712 Skien
Hector Rail AB	Svärdvägen 27, SE-182 33 Danderyd, Sverige
LKAB Malmtrafik AB	S-981 86 Kiruna, Sverige
Tågakeriet i Bergslagen AB	Bangårdsgatan 2, SE-681 30 Kristinehamn, Sverige
Jernbaneverket	Jernbaneverket, Postboks 4350, 2308 Hamar

Kopi til:

Norsk jernbaneskole   Postboks 37, Alnabru   0614   OSLO